

Sygn. akt I C 2551/14

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 grudnia 2020r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Anita Wolska

Protokolant: Aneta Siemaszko

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2020r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...)** z siedzibą w S.

przeciwko **D. H. (1)**

o zapłatę

oddala powództwo.

Sędzia Sądu Rejonowego Anita Wolska

Sygn. akt I C 2551/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka Komandytowa z siedzibą w S. wniosła o zasądzenie od pozwanego D. H. (1) kwoty w wysokości 55.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 maja 2014r. do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa oraz kwoty 2.750 zł uiszczonej tytułem opłaty sądowej od pozwu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że strony łączyła umowa zlecenia w zakresie ochrony, a w trakcie jej trwania tj. w dniu 31 marca 2014 r. pozwany dokonał zaboru w chronionym mieniu, w związku z czym powód rozwiązał z nim umowę zlecenia w trybie natychmiastowym i wezwał go do zapłaty kwoty w wysokości 55.000 zł z tytułu kary umownej. Powód wyjaśnił, że pozwany nie dokonał żadnej wpłaty tytułem kary umownej.

Pozwany D. H. (1) nie złożył odpowiedzi na pozew i nie zajął stanowiska w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka Komandytowa z siedzibą w S. zawarła w dniu 27 września 2013r. z pozwanym D. H. (2) umowę zlecenia nr (...)/ (...), na podstawie której pozwany zobowiązał się do wykonywania na rzecz powoda usług związanych z ochroną miejsc (obszarów, obiektów) podległych powodowej spółce. Umowa została zawarta na czas określony od 1 października 2013 r. do dnia 30 września 2014 r., a wynagrodzenie wynosiło 1.000 zł miesięcznie.

Zgodnie z art. 9 ust.1 umowy, zleceniodawcy przysługiwało prawo wypowiedzenia umowy w trybie natychmiastowym w przypadku niewykonywania lub nienależytego wykonywania umowy przez zleceniobiorcę (np. porzucenie, kradzież, stan po spożyciu alkoholu, stan nietrzeźwości, stan po zażyciu środków odurzających). Wypowiedzenie umowy wymagało formy pisemnej pod rygorem nieważności(ust.2). W umowie ustalono, że w przypadku rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym z przyczyn określonych w ust.1 zleceniobiorca zapłaci zleceniodawcy karę umowną w wysokości 5.500 zł (ust.3). Jeżeli przyczyną rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym jest stan po spożyciu alkoholu, stan nietrzeźwości lub stan po zażyciu środków odurzających zleceniobiorcy to zleceniobiorca zapłaci zleceniodawcy karę umowną w wysokości 15.500 zł (ust.4) a jeżeli przyczyną jest dokonanie przez zleceniobiorcy kradzieży to zleceniobiorca zapłaci zleceniodawcy karę umowną w wysokości 55.000 zł (ust.5). natomiast zgodnie z ust.6 jeżeli wysokość szkody przekracza wysokość zastrzeżonej kary umownej zleceniodawca ma prawo dochodzenia odszkodowania w wysokości przewyższającej wysokość kary umownej; w szczególności dotyczy to wszelkich kosztów zastępstwa za zleceniobiorcę (np. koszty zakwaterowania pracownika zastępczego, transportu, nadzoru, szkolenia).

Dowód : - umowa zlecenia z 27.09.2013r. wraz z załącznikiem k. 7-8.

W dniu 1 kwietnia 2014r. zmiennik pozwanego po sprawdzeniu nagrań z monitoringu ustalił, że D. H. (1) w dniu 31 marca 2014r. dokonał kradzieży ubrań w sklepie C (...) i ukradł koszulę i bluzę na łączną kwotę w wysokości 129,80 zł. W dniu 7 kwietnia 2014r. P. S. (1), pracownik powoda i przełożony pozwanego, skierował do powoda wnioski o rozwiązanie z pozwanym umowy zlecenia z dniem 7 kwietnia 2014r. wobec dokonania zaboru w chronionym mieniu kontrahenta. Wobec powyższego powód w tym samym dniu wypowiedział pozwanemu umowę zlecenia w trybie natychmiastowym. Oświadczenie zostało zwrócone powodowi przez doręczyciela pocztowego z uwagi na jego niedoręczenie pozwanej.

Pismem z dnia 7 kwietnia 2014 r. powód wezwał D. H. (1) do zapłaty kwoty w wysokości 55.000 zł w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wezwania z tytułu kary umownej. Pismo zostało zwrócone nadawcy z uwagi na niepodjęcie przesyłki przez adresata w terminie.

Dowód: - notatka służbowa z 1.04.2014r. k. 10-11,

- wniosek o rozwiązanie umowy z 7.04.2014r. k. 9,

- wypowiedzenie umowy z 7.04.2014r. z potwierdzeniem odbioru k. 12-14,

- przedsądowe wezwanie do zapłaty z 7.04.2014r z potwierdzeniem odbioru k. 15-17,

- odpis KRS powoda k. 18-25, k. 31-35,

- zeznania świadka T. R. k. 188 i k. 189 na płycie CD,

- zeznania świadka P. S. (2) k. 226 i k. 227 na płycie CD.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód opierał swoje roszczenie na postanowieniach umowy zlecenia, której przedmiotem było świadczenie usług związanych z ochroną rzeczy i usług. Zobowiązanie to należało zakwalifikować jako umowę zlecenia w rozumieniu art. 750 k.c. w zw. z art. 734§1 k.c. W myśl art. 735§1 k.c. jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie.

Powód wskazał, że podstawą do wypowiedzenia umowy pozwanej i obciążenia go obowiązkiem uiszczenia kary umownej było dokonanie kradzieży w chronionym mieniu, co było powodem rozwiązania stosunku zlecenia w trybie natychmiastowym z pozwanym. Wskazać w tym miejscu należy, że powód nie zawarł w treści pozwu

żadnego wyjaśnienia w kwestii tego, które zapisy umowy zastosował w tych okolicznościach, zarówno jako podstawę do wypowiedzenia umowy jak i naliczenia kary umownej. Dopiero z załączonych dokumentów można było wywnioskować, że podstawą wypowiedzenia był art. 9 ust. 1. umowy, a podstawą do obciążania pozwanego karą umowną art. 9 ust. 5.

Niespornym było, iż strony łączyła umowa zlecenia, na podstawie której pozwany zobowiązał się do wykonywania na rzecz powoda usług związanych z ochroną miejsc (obszarów, obiektów) podległych powodowej spółce. W ocenie Sądu należało także uznać, że w dniu 31 marca 2014 r. rzeczywiście doszło do dokonania przez pozwanego kradzieży w mieniu chronionym na kwotę 129,80 zł. W konsekwencji okoliczności, które wykazać miał obowiązek powód, były niesporne.

Przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie okoliczności faktycznych i nie zwalnia sądu orzekającego od obowiązku rozważenia, czy oświadczenia te uzasadniają należycie i w całości żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów. Sąd nie jest zatem zwolniony z obowiązku dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach.

Przy dokonywaniu wykładni należało wziąć pod uwagę, że z pewnością to powód był autorem umowy, która zawarta została w oparciu o sporządzony przez niego wzór. To strona powodowa w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej zawiera bowiem analogiczne umowy z osobami, które godzą się świadczyć na jej rzecz usługi z zakresu ochrony. Powód więc odpowiadał za to, aby postanowienia umowy zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i zrozumiały.

Podstawą prawną powództwa był art. 483 § 1 k.c., zgodnie z którym można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Kara umowna jest dodatkowym zastrzeżeniem umownym, wprowadzanym do umowy w ramach swobody kontraktowania, mającym na celu wzmocnienie skuteczności więzi powstałej między stronami w wyniku zawartej przez nie umowy i służy realnemu wykonaniu zobowiązań. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 15 maja 2015 r., sygn. I ACa 1679/14) kara umowna jest dodatkowym zastrzeżeniem, mającym służyć wzmocnieniu skuteczności więzi powstałej między stronami w wyniku zawartej przez nie umowy. Dłużnik, godząc się na karę umowną, bierze na siebie niejako gwarancję wykonania zobowiązania. Gdy do wykonania w sposób realny nie dojdzie lub zobowiązanie zostanie zrealizowane nienależycie, z przyczyn, za które dłużnik odpowiada, kara staje się automatyczną sankcją odszkodowawczą w ustalonej zryczałtowanej wysokości. Operuje się tu często pojęciem tzw. surogatu odszkodowania i szkody ogólnej, innej niż zindywidualizowana szkoda majątkowa wierzyciela. W świetle powyższego co do zasady należało uznać za dopuszczalne prawnie postanowienie umowne przewidujące, że w przypadku kradzieży dokonanej w chronionym mieniu, a zatem w przypadku poważnego naruszenia obowiązku umownego, zleceniobiorca zapłaci zleceniodawcy karę umowną i zarówno samo jej zastrzeżenie jak i szczegółowe jej uregulowanie zależą od umownego uznania i ułożenia przez strony, bowiem ma do niej zatem w pełni zastosowanie zasada swobody umów. Ocena skuteczności postanowienia umownego kreującego obowiązek zapłaty kary umownej podlega jednak kontroli w oparciu o granice wyznaczone przez przepisy o charakterze imperatywnym, w kontekście ograniczeń swobody umów, obejścia prawa, jak i ewentualnej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Zasada swobody umów (art. 353¹ k.c.), nie ma charakteru absolutnego, jej ograniczeniem są bowiem przepisy prawa, natura stosunku prawnego oraz zasady współżycia społecznego. Sprzeczność z tymi zasadami może wyrażać się między innymi w skrajnym naruszeniu zasady równości stosunków, naruszeniu zasady ekwiwalentności prowadzącym do rażącego pokrzywdzenia jednej ze stron, rażącej dysproporcji świadczeń, ograniczeniu wolności działalności gospodarczej jednej ze stron, naruszeniu zasad uczciwego obrotu i lojalności wobec kontrahenta (wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 432/09). Naruszenie art. 58 § 2 k.c. powinno być oceniane na tle konkretnego stanu faktycznego.

W ocenie Sądu w okolicznościach rozpoznawanej sprawy do takiego naruszenia doszło, zastrzeżona w umowie stron kara umowna jako godząca w zasady uczciwego obrotu i równości stron jest ze względów aksjologicznych nie do zaakceptowania.

W orzecznictwie wskazuje się, że za oceną nieważności czynności prawnej z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współzycia społecznego muszą przemawiać szczególne okoliczności. Przy dokonywaniu kontroli czynności prawnych na podstawie art. 58 § 2 k.c., należy mieć na uwadze jej podwójny aspekt. Z jednej strony wynik tej analizy może powodować pewną nieprzewidywalność funkcjonowania systemu prawnego, ale z drugiej strony prowadzi do rekompensującego ją, sprawiedliwego rezultatu stosowania prawa. Z konieczności zachowania równowagi między tymi elementami wynika postulat stosowania klauzuli generalnej zasad współzycia społecznego w przypadkach wyjątkowych, w których ma ono mocne uzasadnienie aksjologiczne (wyrok SN z dnia 28 stycznia 2016 r., I CSK 16/15).

Wskazać w tym miejscu należy, że pozwany popełnił wykroczenie, a okoliczność, że dopuścił się kradzieży w chronionym mieniu dodatkowo potęgowała naganność zachowania pozwanego. W ocenie Sądu, pomimo nieprawidłowego zachowania pozwanego, zastrzeżenie w umowie kary umownej w wysokości 55.000 zł jest jednak nieważne na mocy art. 58 § 2 k.c. jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Sąd z urzędu bada zgodność czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego, nawet jeśli żadna ze stron czynności nie podnosi zarzutu sprzeczności z zasadami współzycia społecznego (wyrok SN z 25 kwietnia 1989 r., I CR 137/89). Zgodność lub nie czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego jest zagadnieniem kontekstu społecznego tj. okoliczności danego wypadku (wyrok SN z dnia 9 października 2009 r., IV CSK 157/09).

Sąd doszedł do przekonania, że umowa łącząca strony zawiera zapisy rażąco naruszające zasady uczciwości w kontraktowaniu, bowiem wysokość zastrzeżonej kary umownej jest niewspółmierna do czynu pozwanego. Powód nie wyjaśnił i tym bardziej nie udowodnił, z jakich przyczyn w umowie przewidział karę w wysokości 55.000 zł bez uszczegółowienia przesłanki jej zastosowania, która to jest rażąco wysoka, w szczególności jeżeli uwzględni się zarobki zleceniobiorcy z przedmiotowej umowy w wysokości 1.000 zł miesięcznie. Ustalenie jednakowej kwoty kary umownej za dokonanie kradzieży w chronionym mieniu, powoduje w niniejszym przypadku, że pozwany dokonując wykroczenia poprzez zabór mienia na kwotę 129,80 zł powinien zapłacić karę umowną w kwocie 55.000 zł.

Jednocześnie wskazać należało, że Sąd nie miał możliwości miarkowania kary umownej, bowiem pozwany nie ustosunkował się do żądania pozwu, a zatem w żaden sposób nie można było uznać, że podniósł w tym zakresie zarzut, który pozwoliłby Sądowi na miarkowanie przewidzianej kary umownej.

W tej sytuacji, z uwagi na sprzeczność zapisów umowy z zasadami współzycia społecznego, powództwo oddalono, o czym orzeczono w sentencji wyroku. Niniejsze orzeczenie wydane zostało jak zaoczne w trybie art. 339 § 1 k.p.c.

Sędzia Sądu Rejonowego Anita Wolska

Sygn. akt I C 2551/14 **ZARZĄDZENIE**

Dnia 11 grudnia 2020 r.

1. (...)

2. (...)

3. (...)

Sędzia Sądu Rejonowego Anita Wolska